

TURUK

2019, Yıl/Year: 7, Sayı/Issue:18, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / *Date of Received*: **16.03.2019**

Kabul Tarihi / *Date of Accepted*: **04.09.2019**

Sayfa / *Page*: **65-79**

Research Article / Araştırma Makalesi

Doi: <http://dx.doi.org/10.12992/TURUK715>

Yazar / *Writer*:

 Zeynep Zuhale Eğridere

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi
Yüksek Lisans Mezunlu
zeynepzuhale@gmail.com

 Doç. Dr. Kelime Erdal

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi
kelime@uludag.edu.tr

ÇOCUKLARA UYARLANAN MEVLANA'DAN SEÇMELER SERİSİNDE YER ALAN ASLAN VE TAVŞAN HİKÂYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Öz

Hikâyeler, fabllar, masallar çocukların severek okudukları edebî türlerdendir. Bu türlerdeki metinlerin çok uzun olmaması, sade bir dilin kullanılması ve kahramanlarının çocukların ilgisini çekebilecek özelliklere sahip olması çocukların bu eserlere gösterdikleri ilginin sebeplerinden bazılarıdır. Bu anlamda çocukları hedef alarak yazılmış yüzlerce kitap bulunur. Ancak yazarları çocukları hedef almadığı hâlde günümüzde çocuklar için olduğu kabul edilip onlara sunulan pek çok eser de mevcuttur. Bunlardan birisi de Mevlana'nın *Mesnevi*'sidir.

Mevlana'nın *Mesnevi*'si Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 100 Temel Eser listesinde yer alan ve çocuklara okumaları için önerilen eserlerden biridir. Birçok yayınevi tarafından çocuklar için sadeleştirilerek hazırlanan Mevlana'nın *Mesnevi*'sinden seçmeler kitabı mevcuttur. Bu kitaplarda en çok yer verilen ve bilinen hikâyelerden biri aslan ve tavşanın hikâyesidir.

Bu araştırmada, farklı yayınevi ve yazarlarca hazırlanmış çocuk kitaplarındaki tavşan ve aslanın hikâyesini anlatan metinler, çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi açısından incelenmiş; metinlerin çocukların düzeyine uygunluğu ile ilgili sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlar doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk kitabı, Mevlana, Mesnevî, eğitim

AN ANALYSIS ON THE LION AND THE RABBIT STORY FROM THE SELECTIONS FROM RUMI SERIES ADAPTED FOR CHILDREN

Abstract

Stories, fables and tales are amongst the literary genres that children read with love. Texts of these kinds' not being too long, having a plain language and their characters' being interesting for children are some of the reasons why kids are into them. There are hundreds of books which are written for children. However, there are a great many works that are regarded as for children and offered to them although they were not meant to be for children by their authors originally. One of these works is Rumi's Masnavi.

Rumi's Masnavi is one of the works that is listed in Turkish Ministry of National Education's 100 Basic Literary Works and is recommended for children to read. There are many Selections from Rumi books that were simplified and adapted for kids by many publishers. The story of the lion and the rabbit is one of the stories that is most known and included in the books.

In this article, the texts about the lion and the rabbit's story in children's books prepared by different publishers and authors are examined in terms of children's literature and children's education. Conclusions about the appropriateness of texts to the level of children and suggestions in the light of these conclusions are presented.

Keywords: Children's literature, children's books, Rumi, Masnavi, education

Giriş

Mevlana, yaşadığı dönemden günümüze kadar fikirleriyle insanlara yol göstermiş, insanların gönüllerini aydınlatmış büyük bir şahsiyettir. O, alim, mutasavvıf, şair, aynı zamanda hayatını insan yetiştirmekle geçirmiş bir eğitimcidir. Toplumun bütün fertlerini sevgiyle kucaklayarak onları doğruya yöneltmeye çalışmayı görev bilen Mevlâna, onların iyilikle, güzellikle, gönüllerine girilerek aydınlatılmalarını arzular (Yetik 1992: 105). Onun felsefesi, aradan yüzyıllar geçmesine rağmen güncelliğini korumaktadır. O, etkisi dünyanın çeşitli ülkelerinde görülen, Batı'da dahi hayranları olan büyük bir Türk düşündürüdür (Çubukçu 1984: 118).

Mevlana'nın *Mesnevî*'si sadece İslâm dünyasınınca değil Batı ülkelerince de tanınan bir eserdir (Mengi 2010: 53). 6 ciltten oluşan söz konusu *Mesnevî*, birbirine bağlı hikâyelerden meydana gelen ve bu hikâyeler yardımıyla çeşitli mesajların verildiği tasavvufi bir eserdir. *Mesnevî*, hikâyeler üzerine kurulmuş, bazen hikâyeler içine hikâyeler eklenmiş ve tasavvufi fikirler son derece canlı

hikâyelerden yola çıkılarak açıklanmıştır (Ergün 2016: 13). *Mesnevî*, tasavvuf konusunda verdiği bilgilerle ve içerisinde yer alan hikâyeler, atasözleri, deyimlerle bir kültür hazinesi konumundadır. Sahip olduğu İslâmî bilgiler ve kültür zenginliği sebebiyle 15. yüzyılın ünlü mutasavvıfı Molla Câmî *Mesnevî*'ye "Magz-ı Kur'an" adını vermiştir (Mengi 2010: 53). *Mesnevî*'de anlatılan gerçek yahut sanal pek çok kıssa ile etkili ve anlamlı mesajlar verilmeye çalışılmıştır (Akpınar 2007: 124).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 100 Temel Eser listesinde yer alan *Mesnevî*'den seçmeler, okumaları için çocuklara önerilen eserlerdendir. *Mesnevî*, asıl olarak çocuklar için yazılmadığından, çocuklar için hazırlanan bu kitaplarda hikâyelerin sadeleştirilmiş haline yer verilir. Pek çok hikâyede fabl türünde olduğu gibi ders bölümü yer alır ve hayvan olan kahramanlar aracılığıyla çeşitli dersler verilir. Bu açıdan *Mesnevî*'den seçmelerde yer alan metinler hikâye veya fabl türünün özelliklerini göstermektedir.

Öykü, her yaştan insan için önemlidir. Ancak çocuk için vazgeçilmez bir olgudur. Bu gerçekten hareketle, çocuğun öykü yoluyla eğitimini sağlamak, onlara istenilen davranışları kazandırmak en kestirme yoldur (Yalçın ve Aytaş 2011: 147). Hikâyelerin eğitimde kullanım amaçlarının başında okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak gelir. Bunun yanında hikâyeler çocukların kelime hazinelerinin gelişimine katkı sağlar. Onların hayal dünyalarını zenginleştirir ve içinde yaşadıkları dünyayı tanımalarını sağlar. Ayrıca hikâye aracılığıyla toplumun sosyal ve kültürel değerleri ile kazandırılmak istenilen davranışlar çocuklara aktarılabilir (Şimşek vd. 2011: 227).

Fabllar, çocuklara, tok gözlülük, özveri, yardım severlik gibi iyi insan davranışları kazandırması açısından güçlü bir eğitici yanı olan eserlerdir (Oğuzkan 2010: 65). Kanaatkarlık, tamahkarlık, kıskançlık gibi çocuklar tarafından algılanması güç kavramları somut olaylarla canlandırarak anlatması fablların eğitim açısından önemli bir yanını gösterir (Yalçın ve Aytaş 2011: 128). Ayrıca fabllarda kahramanların hayvanlar olması, çocukların ilgilerini çeker, onları hikâyeye karşı meraklandırır ve kitapları onlar için cazip hale getirir (Şimşek vd. 2011: 300).

Neyin iyi neyin kötü, neyin güzel neyin çirkin, neyin doğru neyin yanlış olduğuna dair kararlar değerlerin rehberliğinde verilir (Ulusoy ve Dilmaç 2014: 3). "Bireylerin sergilediği olumsuz davranışları engellemek; onların kendilerine ve yaşadıkları topluma yararlı olmalarını sağlamak için insani ve ahlaki değerleri benimsemeleri gerekir" (Karatay 2011: 1398). Değişen dünyada toplumun değerlerini benimseyen, koruyan, evrensel değerlere de sahip olan bireylerin yetiştirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir (Kolaç 2010: 196). Bu amaçla yapılmak istenenler zamanında yapılmalı, verilmek istenenler zamanında verilmelidir. Eğitimde zaman kavramı çok önemlidir. Belli yaşlarda kazandırılması gereken davranış ya da kazanımların, daha sonraları çocuğa kazandırılması zordur (Kaya 2007: 84).

Çocuğun eğitimi ailede başlar ve çocuğun okula başlamasıyla aile-okul ortaklığıyla devam eder. "Ailenin ve okulun verdiği eğitimi destekleyen ve tamamlayan çocuk kitaplarıdır" (Erdal 2009: 3). Çocuk edebiyatı, ahlaka ve çocuğun yüksek değerlerle gelişimine ait değerlere önem vererek, bunların ön plana çıkmasına dayanan bir alandır (Yalçın ve Aytaş 2011: 18). Çocuk, okuduğu kitapla eğlenceli zaman geçirmenin yanında sevgi, saygı, çalışkanlık, dürüstlük, hoşgörü, adalet, yardımlaşma gibi evrensel temel değerlerle de karşılaştırılmalı, bunları benimsemesi için

kahramanların davranışlarında bu erdemlere ilişkin farkındalık edinmesi sağlanmalıdır (Şimşek vd. 2011: 108). Bu bağlamda, yaşama, insana, doğaya, hayvanlara, sevgi ile yaklaşan; kendisi ve çevresiyle barışık, hoşgörölü, demokratik kültürü içselleştirmiş insanlar yetiştirmede çocuk edebiyatına önemli sorumluluklar düştüğü bilinmelidir (Sever 2015: 199).

İncelenen hikâyede, aslana yem olma korkusuyla ormanda rahatça dolaşamayan hayvanlar, aslana kura çekip her gün bir hayvanı kendisine vermeyi teklif eder ve bu uygulamaya başlarlar. Ancak sıra kendisine gelen tavşan, aslana yem olmak istemez ve ona bir oyun hazırlar. Küçük olmasına rağmen tavşan akıl ve hileyle aslanı alt eder ve tüm orman halkı aslandan kurtulur.

Yöntem

Bu araştırmada, Mevlana'nın *Mesnevî*'sinden seçmelerin yer aldığı çocuk kitaplarındaki Tavşan ve Aslan'ın hikâyesinin anlatıldığı metinlerin çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi açısından incelenmesi ve yayınlar arasındaki farklılıkların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla genel tarama modeli kullanılmış ve örneklem olarak, çeşitli yayınevlerinden çıkan 10 çocuk kitabı seçilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen eserler şunlardır:

- *Mevlâna Mesnevî'den Seçme Hikâyeler*- Beyan Yayıncılık (Kıraç 2016)
- *Mevlâna Mesnevî'den Seçmeler*- İskele Yayıncılık (Sukan 2016)
- *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler*- Uğurböceği Yayınları (Temel 2016)
- *Mevlana'dan Masallar* (10 Kitap)- Timaş Yayınları (Atçakarlar 2012)
- *Mevlana'dan Masallar*- Timaş Yayınları (Atçakarlar 2014)
- *Mesnevî'den Seçmeler Üç Balık*- Sedir Yayınları (Gülbahçe 2016)
- *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler- 1* Sedir Yayınları (Tezcan 2016)
- *Mevlana'nın Mesnevisinden Seçme Hikâyeler*- Parıltı Yayıncılık (Zeren 2017)
- *Mevlâna'dan Seçme Hikâyeler* (10 Kitap)- Damla Yayınevi (Özeren 2013)
- *Mevlâna'dan Hikâyeler* (10 Kitap)- Uysal Yayınevi (Uysal 2002)

Araştırma, betimsel nitelikli bir araştırma olup veriler doküman metodu yöntemiyle toplanmıştır. Verilerin analizi ve yorumlanması sürecinde betimsel analiz yönteminden faydalanılmıştır. İncelenen çocuk kitaplarındaki Tavşan ve Aslan hikâyeleri çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi açısından incelenmiş ve yayınlardaki farklılıklar tespit edilmiştir. Araştırmada, verilerin sınıflandırılması yoluna gidilmiş, “Ana fikir”, “Konu”, “Kahramanlar”, “Eğitsel İletiler”, “Değerler”, “Dil ve Anlatım”, “Resimler” şeklinde başlıklar oluşturulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda sonuçlara ulaşılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Bulgular

1. Ana Fikir

İncelenen eserlerin tümünde Aslan ve Tavşan'ın hikâyesini anlatan metinlerin ana fikri şudur: “Akıl sayesinde zor durumlardan kurtulmak mümkündür.” İncelenen 10 kitaptan 3'ünde ders bölümü yer almakta, 7'sinde ise ders bölümü bulunmamaktadır. Ders bölümleri olan 3 kitapta verilen ders, çocukların metinden çıkaracağı ana fikirden farklı mesaj içermektedir.

Çocuk kitaplarında, çocuğun anlayabileceği, çocuğa uygun her mesaj rahatlıkla verilebilir. Ancak ana fikrin çocuğun kafasında soru işareti uyandırmaması, hiçbir şüpheye meydan vermemesi, açık seçik olması gerekir (Sınar 2007). Ders bölümlerinin, çocukların metinden çıkaracağı ana fikirden farklı mesajlar içermesi çocuk edebiyatı niteliklerine uygun olmayan bir durumdur.

İskele Yayıncılık'ın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçmeler* kitabında yer alan "Tavşanın Akli" metninin sonunda yer alan ders şudur: "Sen bu dünya kuyusunun dibine, öfkeyle atlamış bir aslansın" (Sukan 2016: 11). Bu mesaj, metinden çıkarılacak ana fikirden farklı olduğundan çocukların kafasının karışmasına ve asıl mesajı anlamalarının zorlaşmasına sebep olabilir.

Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçme Hikâyeler* kitabında "Ava Giden Avlanır" adlı metninin sonunda yer alan ve öğüt veren şiirde, tasavvufi bir anlatım vardır ve metinden çıkarılacak ana fikirden farklı olduğundan çocukların kafasının karışmasına ve asıl mesajı anlamalarının zorlaşmasına sebep olabilir: "Safları dağıtıp aslanla savaş tutmak kolaydır. / Ama asıl aslan, nefsin dev pençeleri arasına alandır" (Kıraç 2016: 23).

Uysal Yayınevi'nin 2002'de yayımladığı *Mevlâna'dan Hikâyeler* kitabının "Kurnaz Tavşan ile Aslan" adlı metninin sonunda da ders bölümü yer almaktadır. Verilen öğüt şöyledir: "Akıl yaşta değil, baştadır. Önemli olan boy pos büyüklüğü değil, aklını kullanmaktır" (Uysal 2002: 12). Aklını kullanmakla ilgili mesaj ana fikre uygunken, yaşla ilgili olan mesaj ana fikirden farklıdır. Bu durum çocukların ana fikre ulaşmasında ikilik yaratıp kafalarının karışmasına ve asıl mesajı anlamalarının zorlaşmasına sebep olabilir.

Uğurböceği Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, Parıltı Yayıncılık'ın 2017'de yayımladığı *Mevlana'nın Mesnevîsinden Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçmeler Üç Balık* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler* kitabında "Tavşanın Oyunu" metninde, Timaş Yayınları'nın 2012 ve 2014 yıllarında yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* kitaplarında yer alan "Aslan ile Tavşan" metinlerinde ve Damla Yayınevi'nin 2013'te yayımladığı *Mevlâna'dan Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde ders bölümü bulunmamaktadır.

2. Konu

Çocuklar, bir düşünce veya görüşün defalarca anlatıldığı, açıklandığı ve örneklerle ispatlanmaya çalışıldığı eserlerden değil, hareketli olayların ve durumların tasvir edildiği eserleri okumaktan hoşlanırlar (Oğuzkan 2010: 376). Çocuklar, hareketleri ve biçimleriyle ilgi çeken kuş, kedi, köpek, zürafa, fil vb. hayvanların yer aldığı bir öyküyü dinlemekten mutlu olurlar (Sever 2015: 78).

İncelenen kitapların tümünde Aslan ve Tavşan'ın hikâyesini anlatan metinlerin konusu aynıdır. Bir ormanda yaşayan hayvanları avlayarak onlara korku salan aslanın tavşan tarafından

hileyle tuzağa dűşürölmesi metinlerin konusunu oluşturur. Metinlerin tümünde hayvanların konuşması ve insanca davranışlar göstermeleri olağanüstü unsurlardır.

Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevi'den Hikâyeler* isimli kitapta yer alan "Tavşanın Oyunu" adlı metinde, Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevi'den Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan "Ava Giden Avlanır" başlıklı metinde ve Uysal Yayınevi'nin 2002'de yayımladığı *Mevlâna'dan Hikâyeler* kitabında "Kurnaz Tavşan ile Aslan" adlı metinde diğer metinlerden farklı olarak dinî unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar "Tavşanın Oyunu" isimli metinde sincabın dua etmesi, maymunun günahlarının affını dilemesi ve tavşanın Allah'a sığınmayı öğütlemesi şeklinde karşımıza çıkar. Ayrıca ormandaki hayvanların baykuşun uğursuz olduğuna inanması, batıl bir düşünceyi çocuklara aktarmaktadır: "Baykuşla iyi geçinmek gerekiyordu. Çünkü bütün orman, baykuşun uğursuzluğuna inanırdı. Her an başlarına bir kötülük gelebilirdi" (Tezcan 2016: 75). Söz konusu dinî unsurlar "Ava Giden Avlanır" başlıklı metinde Peygamberimizin hadisinden ve kaderden bahsedilmesi, tavşanın Azrail'e benzetilmesi şeklinde yer alır. Metinde aslan kendisini ikna etmek isteyen hayvanlara şöyle söyler: "Kaderin hükmüne uymak Allah'a boyun eğmek demektir. Ama tedbiri elden bırakmamak da Peygamber'in tavsiyesidir." (Kıraç 2016: 13). Bu metinde hayvanlar aracılığıyla tartışılan dinî konular, rızık-kader meseleleri, çocukların anlayabileceği düzeyde değildir. "Kurnaz Tavşan ile Aslan" adlı metinde ise olayın sonunda kurnazlığıyla başarılı olan tavşan, bu başarısını Allah'tan bilir: "Ey dostlarım! Başarım Allah'ın yardımıyla oldu. Allah bana cesaret, akıl ve kalbime ilham verdi" (Uysal 2002: 12).

3. Kahramanlar

Kahramanlar, çocuklara örneklik teşkil ettiğinden, çocukları olumlu tiplerle karşılaştırmak gerekir. (Gürel 2014: 99). Kahramanlar; evrensel ve ahlaki değerlere saygılı, iyiliğin ve doğruluğun savunucusu, barış yanlısı, çevrenin ve kültürel değerlerin koruyucusu olmalı, yardımseverlik, çalışkanlık gibi olumlu kişilik özelliklerini taşımalıdır (Şimşek vd. 2011: 99).

İskele Yayıncılık'ın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevi'den Seçmeler* kitabında yer alan "Tavşanın Akılı" metninin, Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevi'den Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan "Ava Giden Avlanır" metninde, Uğurböceği Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevi'den Seçmeler Üç Balık* kitabında yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, Parıltı Yayıncılık'ın 2017'de yayımladığı *Mevlana'nın Mesnevisinden Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, Uysal Yayınevi'nin 2002'de yayımladığı *Mevlâna'dan Hikâyeler* kitabında yer alan "Kurnaz Tavşan ile Aslan" adlı metinde ve Damla Yayınevi'nin 2013'te yayımladığı *Mevlâna'dan Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde kahramanlar aynıdır: Aslan, tavşan ve ormandaki diğer hayvanlar.

Timaş Yayınları'nın 2012 ve 2014 yıllarında yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* kitaplarında yer alan "Aslan ile Tavşan" metinlerinde ise aslan, tavşan, kaplumbağa ve ormandaki diğer hayvanlar kahraman olarak görülür. Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevi'den Hikâyeler* kitabında "Tavşanın Oyunu" adlı metinde aslan, tavşan, maymun, baykuş ve ormandaki diğer hayvanlar kahraman olarak yer almıştır.

Metinlerin tümünde tavşan akıllı, cesur, kurnaz ve hileci bir kahramandır. Aslan ise akılsız ve kibirli bir ormanlar kralıdır. Çocuklar için hazırlanan tavşan ve aslanın hikâyesinin anlatıldığı bu metinlerde kahramanların *Mesnevî*'de taşıdığı olumsuz nitelikleri taşıdığı ve bu hususta bir değişikliğe gidilmediği görülmüştür. Bu halde metinlerin kahramanlarının çocuklara örnek olması mümkün değildir. Tavşan akıllı olup aklını kullanarak büyük bir sorunu çözmesine rağmen, bunu yaparken yalan ve hileye başvurması, aslan ise akılsızlığı sebebiyle örnek olarak gösterilemez.

4. Eğitsel İletiler

“Çocuk kitapları, vermeye çalıştıkları iletilerle çocukların yaratıcı düşünme, problem çözme ile ilgili bilişsel becerileri kadar ahlaki ve kişilik gelişimlerine olumlu katkılar sağlayarak onların sosyalleşmelerine yardımcı olmalıdır” (Şimşek vd. 2011: 107). İncelenen metinlerde Aslan ve Tavşan hikâyesinin çocuklara akıllı, çalışkan ve cesur olmak konusunda bazı olumlu eğitsel iletiler verdiği ancak bunun yanında çocukları yalan ve hileye teşvik edebileceği görülmüştür.

Uğurböceği Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde bulunan eğitsel iletiler şunlardır: 1.Akıl sayesinde zor durumlardan kurtulmak mümkündür. 2.Rızık, çalışarak elde edilmelidir. 3.Kimse dış görünüşü nedeniyle küçük görülmemelidir. Herkesin hüneri başkadır. Metinde hayvanlar tavşana bakıp “Şuncağız o kudretli aslana ne oyun edebilir?” (Temel 2016: 20) diyerek onu küçük görmüştür. 4.Gerçek güç fiziksel güç değil, aklın gücüdür. 5.(Olumsuz) Zor durumdan kurtulmak için yalan söyleyerek başkaları oyuna getirilebilir. Tavşan, diğer hayvanlara şöyle söyler: “Ben o aslana öyle bir oyun oynayacağım ki, ondan sonsuza kadar kurtulacağız” (Temel 2016: 20).

İskele Yayıncılık'ın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçmeler* kitabında yer alan “Tavşanın Akıllı” metninde, Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçmeler Üç Balık* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde, Parıltı Yayıncılık'ın 2017'de yayımladığı *Mevlana'nın Mesnevî'sinden Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde ve Timaş Yayınları'nın 2012 ve 2014 yıllarında yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* kitaplarında yer alan “Aslan ile Tavşan” metinlerinde aynı eğitsel iletilere ulaşılmıştır.

Damla Yayınevi'nin 2013'te yayımladığı *Mevlana'dan Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde, Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçme Hikâyeler* kitabında “Ava Giden Avlanır” adlı metinde, Uysal Yayınevi'nin 2002'de yayımladığı *Mevlâna'dan Hikâyeler* kitabında yer alan “Kurnaz Tavşan ile Aslan” metninde ve Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler* kitabında “Tavşanın Oyunu” adlı metinde ise diğer metinlerden çıkarılan iletilerin hepsine ulaşılmakla birlikte farklı iletiler de bulunmaktadır.

Bunlardan “Aslan ile Tavşan” metninde “Akılsızlığın cezası büyük olur.” iletiline ulaşılmıştır. Aslanın kuyuda boğulmasının sebebi olarak akılsızlığı gösterilir: “O anda aslanın akli başından gitti. Kucağındaki tavşanı bir kenara fırlattı. Kükreyerek kuyuya atladı. Akılsızlığı yüzünden boğulup gitti” (Özeren 2013: 16).

“Ava Giden Avlanır” adlı metinde “Yalan söyleyerek de olsa kazanılan başarılar diğer insanların takdirini kazanmaya sebep olur” ve “Kişi aynı hataya iki kere düşmemelidir” çıkarılan

ileteler arasındadır. Hayvanlar tavşanın karşısında saygıyla eğilip bir ağızdan keyifle şunları söylemişler: “Sen gökten inmiş bir melek misin, yoksa peri mi?” (Kıraç 2016: 22). Metinde aslan şöyle söyler: “İnanan kişi bir delikten iki kez sokulmaz hadisini biliyorum ve bu sözü canla başla kabul ettim” (Kıraç 2016: 12). Ayrıca hiçbir zaman tedbiri elden bırakmamak gerekir fikri de eserde vurgulanır.

“Kurnaz Tavşan ile Aslan” metninde ise “Yalan söyleyerek de olsa kazanılan başarılar diğer insanların takdirini kazanmaya sebep olur”, “Bir sır başkasına söylendiğinde artık sır değildir”, “Akıllı olanlar başkan olmayı hak eder”, “Başarı ancak Allah’ın yardımıyla kazanılır” iletilerine ulaşılır. “Tavşan bunun bir sır olduğunu, sırrın ise söylendiğinde artık sır olamayacağını anlattı. Hilesini kimseye söylemedi” (Uysal 2002: 5). “Başarısını Allah’tan bilen tavşan, akıllılığını bir kez daha ortaya koydu” (Uysal 2002: 12).

“Tavşanın Oyunu” adlı metinde ise farklı olarak şu iletiler yer almaktadır: “Yalan söyleyerek de olsa kazanılan başarılar bazı insanların takdirini kazanmaya sebep olur”, “Aslan yatağından belli olur, temiz olmak gerekir”. Aslan: “‘Adımı kötüye çıkarmamalıyım.’ diye düşündü içinden. Otlardan yaptığı süpürgesini dişleri arasında tutarak yatığını temizlerken ‘Evet.’ diyordu, ‘Bir aslan yatağından belli olur’” (Tezcan 2016: 74). “Sorunlarla birlik halinde başa çıkılmalıdır çünkü birlikten kuvvet doğar”, “İnsan gideceği yolu, içindeki niyeti ve parasını kimseye söylememelidir, çünkü bunların düşmanı çoktur”, “Allah, dua edip kendisinden yardım isteyenleri geri çevirmez”, “En yaşlı ve tecrübeli olanlar başkan olmayı hak eder”, “Kimse aklına çok güvenmemelidir, ondan daha akıllısı da vardır”.

5. Değerler

İskele Yayıncılık’ın 2016’da yayımladığı *Mevlâna Mesnevi’den Seçmeler* kitabında yer alan “Tavşanın Aklı” metninde, Uğurböceği Yayınları’nın 2016’da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana’dan Öyküler* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde, Sedir Yayınları’nın 2016’da yayımladığı *Mesnevi’den Seçmeler Üç Balık* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde, Parıltı Yayıncılık’ın 2017’de yayımladığı *Mevlana’nın Mesnevîsinden Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde, Damla Yayınevi’nin 2013’te yayımladığı *Mevlana’dan Seçme Hikâyeler* kitabında yer alan “Aslan ile Tavşan” metninde ve Timaş Yayınları’nın 2012 ve 2014 yıllarında yayımladığı *Mevlana’dan Masallar* kitaplarında yer alan “Aslan ile Tavşan” metinlerinde ulaşılan değerler ortaktır. Metinlerde verilmek istenen değerler, bağımsız düşünebilme, aklını kullanabilme, özgüven, cesaret ve çalışkanlıktır. Tavşanın ormandaki diğer hayvanlara katılmadan farklı bir düşünce üretebilmesi ve bunu yaparken aklını kullanması bağımsız düşünebilme ve aklını kullanabilme değerlerini gösterir. Tavşanın küçük bir hayvan olmasına rağmen korkmaması, kendine güveni ve cesaretiyle aslanı tuzağa düşürebilmesi özgüven ve cesaret değerlerini ifade eder. Çalışkanlık değerini ise aslanın yiyeceğini elde etmek için ava çıkmadığında başına gelen kötü son açıklar.

Uysal Yayınevi’nin 2002’de yayımladığı *Mevlâna’dan Hikâyeler* kitabında yer alan “Kurnaz Tavşan ile Aslan” metninde, bahsedilen değerlerin tümüne ulaşılmakla birlikte dinî değerlere de ulaşılmıştır. Başarının ancak Allah’ın yardımıyla elde edilebileceği düşüncesi dinî değerlere işaret eder.

Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçme Hikâyeler* kitabında “Ava Giden Avlanır” metninde, bahsedilen değerlerin tümüne ulaşılmakla birlikte alçakgönüllülük değerine de ulaşılmıştır. Aslanın hatalı bir şekilde kibirle tavşanı küçük görüp sonunda onun tuzağına düşmesi alçakgönüllülük değerini açıklar. Metinde aslan şöyle söyler: “Senin gibi bir tavşan parçası kim oluyor ki, benim gibi ormanlar efendisinin sözlerini ayaklar altına alıyor!” (Kıraç 2016: 19).

Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler* kitabında “Tavşanın Oyunu” metninde, bahsedilen değerler yer almakla birlikte, temizlik, birlik olma ve dinî değerlere de ulaşılmıştır. Aslan yatağından belli olur sözünden hareketle temizlik; birlikten kuvvet doğar sözünden hareketle de birlik olma değeri anlaşılır.

6. Dil ve Anlatım

“Çocuk edebiyatını yetişkin edebiyatından ayıran belki de en önemli özellik, anlatımın hedef kitlenin anlayacağı biçimde sunulmasıdır” (Yalçın ve Aytaş 2011: 47). Anlatımda gündelik konuşma dili ölçüt alınmalı, çocuğun günlük hayatta kullanmadığı ve söylenişi zor olan kelimelere yer verilmemelidir (Kıbrıs 2010; Oğuzkan 2010; Şimşek vd. 2011; Yalçın ve Aytaş 2011). Çocuk kitaplarında anlatımın sadeliğine dikkat edilmeli; gösteriştenden uzak, arı bir dil kullanılmalı, duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır (Kıbrıs 2010; Şimşek vd. 2011; Yalçın ve Aytaş 2011). Çocuk kitapları, Türkçe'nin yazım ve noktalama kurallarına sıkı sıkıya bağlı olmalıdır (Şimşek vd. 2011; Yalçın ve Aytaş 2011).

İskele Yayıncılık'ın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçmeler* adlı kitapta yer alan “Tavşanın Akli” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin, üçüncü tekil şahsın ağzından geniş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise konuşma çizgisi ile birinci tekil şahsın ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. Metinde 11 deyim yer almaktadır. Metnin sonunda bir cümlelik ders bölümü yer alır.

Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan “Ava Giden Avlanır” metni dil bakımından sadedir. Ancak çocukların “bilhassa, velî, teskin etmek” gibi bilmekte zorlanacağı kelimeler de metinde yer almaktadır. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından duyulan geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise tırnak işareti içerisinde birinci tekil ve çoğul şahsın ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. Metinde 46 deyim ve 1 atasözü bulunmaktadır. Metnin sonunda 11 mısralık ders verici bir şiir yer alır. Mısralar yedişer ve dörder grup halindedir.

Uğurböceği Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler* adlı kitapta yer alan “Aslan ile Tavşan” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından görülen geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise tırnak işareti içinde şahısların ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. Metinde 20 deyim yer almaktadır. İncelenen metinde noktalama işareti yanlışlarına rastlanmıştır. Örneğin tırnak işareti ile başlayan bir konuşma cümlesi tırnak işaretiyle

kapatılmadan sona ermiştir. “Ben o aslana öyle bir oyun oynayacağım ki, ondan sonsuza kadar kurtulacağız! (Temel 2016: 20).

Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçmeler Üç Balık* adlı kitapta yer alan “Aslan ile Tavşan” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından görülen geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise konuşma çizgisiyle şahısların ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemeye yer verilmiştir. Metinde 10 deyim yer almaktadır.

Parıltı Yayıncılık'ın 2017'de yayımladığı *Mevlana'nın Mesnevîsinden Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan “Aslan ile Tavşan” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından görülen geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise tırnak işareti içinde birinci tekil şahsın ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. Metinde 15 deyim yer almaktadır.

Damla Yayınevi'nin 2013'te yayımladığı *Mevlâna'dan Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan “Aslan ile Tavşan” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından görülen geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise konuşma çizgisiyle şahısların ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. Metinde 44 deyim ve 1 atasözü bulunmaktadır. İncelenen metinde çocukların bilemeyeceği kelimelerin sayfa sonlarında dipnot olarak anlamları verilmiştir.

Timaş Yayınları'nın 2014'te yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* adlı kitapta yer alan “Aslan ile Tavşan” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından duyulan geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise konuşma çizgisiyle şahısların ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. İncelenen metinde 14 deyim yer almaktadır.

Timaş Yayınları'nın 2012'de yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* adlı 10 kitaplık sette yer alan “Aslan ile Tavşan” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından duyulan geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise konuşma çizgisiyle şahısların ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. Metinde 16 deyim yer almaktadır. Metnin sonunda, metnin okunup anlaşılmasına yönelik 5 soruluk bir test bulunmaktadır.

Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler- 1* adlı kitapta yer alan “Tavşanın Oyunu” metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından görülen geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar ise tırnak işareti içinde veya konuşma çizgisiyle birinci tekil şahsın ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. İncelenen metinde 74 deyim ve 3 atasözü yer almaktadır.

Uysal Yayınları'nın 2002'de yayımladığı *Mevlana'dan Hikâyeler* adlı 10 kitaplık sette yer alan "Kurnaz Tavşan ile Aslan" metni dil ve anlatım özellikleri bakımından konuşma diline yakın, açık ve sadedir. Metin üçüncü tekil şahsın ağzından duyulan geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Konuşmalar konuşma çizgisiyle şahısların ağzından verilmiştir. Metinde yer alan isimlerin büyük bölümünü somut sözcükler oluşturmuştur. Betimlemelerin anlaşılması güç değildir. İkilemelere yer verilmiştir. İncelenen metinde 29 deyim ve 1 atasözü yer almaktadır.

7. Resimler

"Kitap veya dergilerde çıkan resimler eğlendirici, neşe verici, güldürücü ve her şeyden önce sevimli olmalıdır" (Oğuzkan 2010: 372-373). Çocuklar, sunulan görüntüler ile heyecanlanmalı, eğlenmeli, düşünmeli, çizgilerin ve renklerin güzelliğiyle mutlu olmalıdır (Sever 2015: 173). Çocuk kitaplarında yer alan resimler metinle bağlantılı olarak; süsleyici, açıklayıcı, bütünleyici olmalıdır (Kıbrıs 2010: 40).

İskele Yayıncılık'ın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevi'den Seçmeler* adlı kitapta yer alan "Tavşanın Akli" metninde hiç resim bulunmamaktadır. Bu, çocuk kitabı açısından önemli bir eksiktir.

Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevi'den Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan "Ava Giden Avlanır" metninde yalnızca bir resim bulunmaktadır. 13 sayfalık metinde, yalnızca yarım sayfa boyutunda siyah beyaz bir resme yer verilmesi çocuklar için yeterli değildir.

Uğurböceği Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde küçük boyutta siyah beyaz bir resim bulunmaktadır. Bu bir çocuk kitabı için istenilen düzeyde değildir.

Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevi'den Seçmeler Üç Balık* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde bir resim bulunmaktadır. Bu resim canlı renklerde ve tüm sayfayı kaplayacak boyuttadır.

Parıltı Yayıncılık'ın 2017'de yayımladığı *Mevlana'nın Mesnevîsinden Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, siyah beyaz küçük boyutta bir resim yer almaktadır. Bu, çocuk kitabı açısından bir eksiktir.

Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevi'den Hikâyeler- 1* adlı kitapta yer alan "Tavşanın Oyunu" metninde, yalnızca bir resim bulunmaktadır. 16 sayfalık metinde, yalnızca 1 sayfa boyutunda siyah beyaz, karanlık bir resme yer verilmesi çocuklar için yeterli değildir.

Damla Yayınevi'nin 2013'te yayımladığı *Mevlâna'dan Seçme Hikâyeler* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, biri sayfayı kaplayacak şekilde, ikisi de daha küçük boyutlarda olmak üzere üç renkli resim bulunmaktadır. Ayrıca sayfaların alt ve üst boşlukları çimen şeklinde çizilmiş ve renklendirilmiştir.

Timaş Yayınları'nın 2014'te yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* adlı kitapta yer alan "Aslan ile Tavşan" metninde, biri sayfayı kaplayacak şekilde, ikisi de daha küçük boyutlarda olmak üzere üç tane renkli resim bulunmaktadır.

Timaş Yayınları'nın 2012'de yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* adlı 10 kitaplık sette yer alan "Aslan ile Tavşan" metni, resim açısından zengindir. Kitap, bir sayfa resim bir sayfa metin olarak ilerler. Bu şekilde 7 tam sayfa canlı renklerde resim bulunmaktadır. Ayrıca metin sayfalarında da küçük boyutlarda pek çok resim bulunur.

Uysal Yayınları'nın 2002'de yayımladığı *Mevlana'dan Hikâyeler* adlı 10 kitaplık sette yer alan "Kurnaz Tavşan ile Aslan" metni, resim açısından zengindir. Kitabın her sayfası resimden oluşmaktadır ve metinler resimlerin karışık yerleri haricinde okumaya uygun kısımlarında yer almaktadır. Bu şekilde metin içinde 12 farklı resim bulunur.

Sonuç ve Öneriler

Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim öğrencilerine okumaları için tavsiye ettiği 100 Temel Eser listesinde yer alan Mevlana'nın Mesnevî'sinden Seçmeler, birçok yayınevi tarafından sadeleştirilerek veya uyarlanarak çocuk kitabı olarak yayımlanmıştır. Farklı yayınevi ve kişilerce hazırlanmış olduklarından hareketle bu kitaplar arasında farklılıklar görülmektedir. Bu çalışmada Mevlana'nın Mesnevî'sinden seçmelerin yer aldığı çocuk kitaplarındaki Aslan ve Tavşan hikâyesi ele alınmış, örneklem olarak seçilen kitaplarda metinlerin çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi açısından uygunluğu incelenip karşılaştırılmıştır.

İncelenen metinlerin tümünde ana fikir aynıdır ve çocukların kolaylıkla ulaşabileceği şekilde açıktır. Ancak İskele Yayıncılık'ın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçmeler*, Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçme Hikâyeler* ve Uysal Yayınevi'nin 2002'de yayımladığı *Mevlâna'dan Hikâyeler* kitabında metnin sonunda bulunan ders bölümlerinde verilen mesaj, ana fikirden farklı olduğundan çocukların kafasını karıştıracığı ve ana fikre ulaşmalarını zorlaştıracığı düşünülmektedir. İncelenen tüm metinlerin konusu aynıdır. Ancak Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler*, Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçme Hikâyeler* ve Uysal Yayınevi'nin 2002'de yayımladığı *Mevlâna'dan Hikâyeler* kitabında yer alan metinlerde diğer metinlerden farklı olarak dinî unsurlar bulunmaktadır. Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler* kitabında "Tavşanın Oyunu" adlı metinde ise batıl bir inanışa yer verilmiştir. Baykuşun uğursuz bir hayvan olduğu ve ondan kötülük geleceği ile ilgili bu düşünce, çocuk kitabında sakıncalı bulunmuştur. Ayrıca Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçme Hikâyeler* kitabındaki metinde yer verilen ve tartışılan dinî bilgiler çocukların seviyesine uygun değildir.

İncelenen metinlerin kahramanları aslan, tavşan ve ormandaki diğer hayvanlardır. Farklı olarak Timaş Yayınları'nın 2012 ve 2014 yıllarında yayımladığı *Mevlana'dan Masallar* kitaplarında kaplumbağa, Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler* kitabında ise maymun ve baykuş ön plana çıkararak kahramanların arasında yer almıştır. Kahramanların hayvanlar olması çocukların hikâyeleri severek ve ilgiyle okumalarını sağlayacaktır.

Metinler eğitsel iletiler ve değerler bakımından incelendiğinde, Aslan ve Tavşan hikâyesinin genel olarak çocukları aklını kullanmaya, çalışkan, özgüvenli ve cesur olmaya teşvik edecek nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ilave olarak bazı metinler, çocukların dinî duygularını pekiştirecek, temizliği ve birlik olmayı özendirecek ileti ve değerlere de sahiptir. Ancak hikâyede tavşanın aslandan kurtulmak için ona yalan söylemesi, hileye başvurması üstelik bunu

kendine güvenerek rahatlıkla yapması, çocukları yalana ve hileye özendirerek niteliktedir. Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mesnevî'den Seçme Hikâyeler*, Uysal Yayınevi'nin 2002'de yayımladığı *Mevlâna'dan Hikâyeler* ve Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler* kitabında yer alan metinlerde bu olay sonunda tavşan diğer hayvanların takdirini kazanır. Aslan ve Tavşan hikâyesinin bu yönü, çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı açısından uygun değildir. İncelenen hiçbir yayınevinin de bu olumsuz ileti üzerinde bir değişikliğe gitmediği görülmüştür. Çocuklar için hazırlanan Mevlana'nın Mesnevî'sinden seçmelerin yer aldığı kitaplardaki bu hikâyenin, olumsuz iletiler açısından yeniden düzenlenmesi uygun olacaktır.

Aslan ve Tavşan hikâyesi incelenen tüm metinlerde genel olarak konuşma diline yakın, açık ve sade bir şekilde anlatılmıştır. Çocukların bilemeyeceği kelimelerin kullanımı azdır. Metinlerin, içerdiği deyimler bakımından genel olarak zengin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçme Hikâyeler*, Damla Yayınevi'nin 2013'te yayımladığı *Mevlâna'dan Seçme Hikâyeler*, Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler- 1* ve Uysal Yayınları'nın 2002'de yayımladığı *Mevlana'dan Hikâyeler* kitaplarında yer alan metinlerde atasözü kullanımına da yer verilmiştir. Uğurböceği Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler* kitabında noktalama işareti yanlına rastlanmıştır. Çocuklar için hazırlanan bu metinlerin yazım ve noktalama bakımından kusursuz hale getirilmesi gerekmektedir.

Metinler için yapılan resimlemelerin yayınevleri arasında farklılık gösterdiği görülmüştür. İskele Yayıncılık'ın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçmeler*, Beyan Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Mevlâna Mesnevî'den Seçme Hikâyeler*, Uğurböceği Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Çocuklar İçin Mevlana'dan Öyküler*, Parıltı Yayıncılık'ın 2017'de yayımladığı *Mevlana'nın Mesnevî'sinden Seçme Hikâyeler*, Sedir Yayınları'nın 2016'da yayımladığı *Kel Papağan Mesnevî'den Hikâyeler- 1* adlı kitaplarda metinle ilgili hiç resim yer almazken ya da siyah beyaz bir resim bulunurken; Damla Yayınevi'nin 2013'te yayımladığı *Mevlâna'dan Seçme Hikâyeler*, Timaş Yayınları'nın 2014'te yayımladığı *Mevlana'dan Masallar*, Timaş Yayınları'nın 2012'de yayımladığı *Mevlana'dan Masallar*, Uysal Yayınları'nın 2002'de yayımladığı *Mevlana'dan Hikâyeler* adlı kitaplarda büyük ve canlı resimler yer almaktadır. Bu durum kitapların hazırlandığı yaş grubuyla ilgili olsa da birçok kitabın resim açısından çocuk kitabına uygun düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Klasik eserlerin çocuklara önerilmesi ve okutulması, onların erken yaşlarda tanınmış yazar ve eserlerle tanışmaları bakımından önemlidir. Ancak bu eserlerin çocuklara uyarlanmadan okutulması mümkün görünmemektedir. Bu durumda bu klasik eserleri çocukların düzeyine uyarlama yoluna gidilmektedir. Bu uyarlamayı yapan kişi ya da kurumların, eserin özünden uzaklaşmadan ve eserin bütünlüğünü bozmadan çocukların düzeyine uyarlanması büyük önem arz etmektedir. Aksi takdirde çocuk, klasik yazar ya da eserle ilgili olumsuz önyargılara sahip olacak, ilerleyen yaşlarında söz konusu eserleri okumaktan uzaklaşacaktır.

Kaynaklar

- Akpınar, Ali (2007). “Mesnevî’de Kıssa Eğitimi Şeyh Dekûkî Örneği”. *Türk Kültürü, Edebiyatı ve Sanatında Mevlâna ve Mevlevîlik Ulusal Sempozyumu içinde*, Konya: S.Ü. Mevlâna Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. s. 123-147.
- Atçakarlar, Nefise (2014). *Mevlana’dan Masallar*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Atçakarlar, Nefise (2012). *Mevlana’dan Masallar*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Çubukçu, İbrahim Agah (1984). “Mevlana ve Felsefesi”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, 97-118.
- Erdal, Kelime (2009). “Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Kitapları”. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 17, 1-18.
- Ergün, Mustafa (2016). *Mevlâna’nın Eğitim Görüşleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Gülbahçe, Şengül (2016). *Mesnevî’den Seçmeler Üç Balık*. İstanbul: Sedir Yayınları.
- Gürel, Zeki (2014). *Şangrak Türk Dünyası Çocuk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Berikan Ofset Matbaa.
- Karatay, Halit (2011). “Karakter Eğitiminde Edebi Eserlerin Kullanımı”. *Turkish Studies*, 6, 1398-1412.
- Kaya, Zekeriya (2007). “Türkçe Kitaplarındaki Metinlerin Türsel/Yazınsal Niteliği” S. Sever (ed.). *2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. s. 83- 90.
- Kıbrıs, İbrahim (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kıraç, Ayşegül (2016). *Mevlâna Mesnevî’den Seçme Hikâyeler*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Kolaç, Emine (2010). “Hacı Bektaş Veli, Mevlana ve Yunus Felsefesiyle Türkçe Derslerinde Değerler ve Hoşgörü Eğitimi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 55, 193-208.
- Mengi, Mine (2010). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Oğuzkan, Ferhan (2010). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Özeren, Gürbüz Sara (2013). *Mevlâna’dan Seçme Hikâyeler*. İstanbul: Damla Yayınevi.
- Sever, Sedat (2015). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sınar, Alev (2007). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Sukan, Murat (2016). *Mevlâna Mesnevî’den Seçmeler*. İstanbul: İskele Yayıncılık.
- Şimşek, Tacettin vd. (2011). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Temel, İbrahim Halil (2016). *Çocuklar İçin Mevlana’dan Öyküler*. İstanbul: Uğurböceği Yayınları.
- Tezcan, Ahmet (2016). *Kel Papağan Mesnevî’den Hikâyeler- 1*. İstanbul: Sedir Yayınları.
- Ulusoy, Kadir ve Dilmaç, Bülent (2014). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Uysal, Mürşide (2002). *Mevlâna'dan Hikâyeler*. İstanbul: Uysal Yayınevi.
- Yalçın, Alemdar ve Aytaş, Gıyasettin (2011). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Yetik, Erhan. (1992). "Mevlana'nın Dünya Görüşü ve Topluma Bakışı". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6, 101-108.
- Zeren, Mehmet (2017). *Mevlana'nın Mesnevîsinden Seçme Hikâyeler*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.